

Перелік джерел посилання

1. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20180316#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
4. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
5. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
6. Проект закону про судово-експертну діяльність від 05.11.2021 № 6284. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73154 (дата звернення: 15.09.2023).
7. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20191018#n2265> (дата звернення: 15.09.2023).

Конфіденційна інформація під час режиму воєнного стану

Сертан Алібекіроглу,

доц., Газіантепський університет, Туреччина, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5820-8723>,
e-mail: alibekiroglu@gante.edu.tr

Тетяна Дрощенко,

ННЦ«ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1000-9733>, e-mail: droshchenko20@gmail.com

Наталія Сердюк,

ННЦ«ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
e-mail: natasharostova727@gmail.com

Важливою умовою правомірної обробки персональних даних у період воєнного стану є забезпечення громадянам належного рівня захисту їхніх прав, пов'язаних із персональними даними. Україна, яка поступово інтегрує до Європейського Союзу, має відповідне законодавство, спрямоване на створення якісної системи правового захисту персональних даних відповідно до стандартів ЄС. Конфіденційна інформація, розміщена в базах даних правоохоронних органів та силових структур, під час війни має велике значення для національної безпеки країни.

Ключові слова: правомірна обробка персональних даних; система правового захисту персональних даних; конфіденційна інформація; інформація з обмеженим доступом.

Confidential Information During Martial Law

Sertan Alibekiroğlu, Tetiana Droshchenko, Natalia Serdiuk

Ensuring the lawful personal data processing during martial law status is contingent upon safeguarding citizens' personal information rights. Ukraine, progressively integrating with the European Union, has enacted legislation to establish a robust legal framework for personal data protection following EU standards. Confidential information housed in the databases of law enforcement agencies and security forces holds significant importance for state security.

Keywords: lawful personal data processing; personal data legal protection system; confidential information; restricted access information.

XXI століття — століття інформації та сукупності даних. Сьогодні звичайні дані стали надзвичайно важливим і дорогоцінним активом, і ця тенденція продовжує зростати. Як і будь-який важливий актив, дані необхідно захищати від агресорів, зломисників, втрати, руйнування, крадіжки тощо.

Загальний підхід до роботи з конфіденційною інформацією визначає Закон «Про інформацію» [1] (далі — *Закон № 2657*). Відповідно до ст. 20 Закону № 2657 за порядком доступу інформація буває відкритою та з обмеженим доступом. Згідно з п. 2 ст. 21 Закону № 2657 конфіденційна інформація — це інформація про фізичну особу (персональні дані) або юридичну особу, доступ та поширення якої можливі лише за згодою її власників (тобто тих, кого ця інформація безпосередньо стосується) та на тих умовах, які вони вкажуть. Тобто вона є конфіденційною, таємною та службовою.

До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, адресу проживання, дату й місце народження, паспортні дані, інформація про місце роботи, рівень доходу.

Документи, що містять конфіденційну інформацію, прийнято називати конфіденційними, а процес виготовлення таких документів і організацію роботи з ними — конфіденційним діловодством. Усі ці джерела інформації можуть бути об'єктами неправомірних посягань, а тому підлягають відповідному захисту [2].

Конфіденційна інформація, незалежно від того, предметом яких відносин вона виступає, має певну цінність для суб'єкта інформації: держави, фізичної або юридичної особи. Цінність інформації зумовлена її використанням у публічній сфері для забезпечення державного управління в різних сферах суспільного життя, у приватній сфері — для реалізації та захисту прав фізичних та юридичних осіб. В умовах воєнного стану розголошення конфіденційної інформації може завдати істотної шкоди як національним, державним, приватним, так і публічним інтересам.

Правоохоронні органи, здійснюючи свою діяльність, є розпорядниками інформації, розповсюдження якої матиме негативні наслідки для різних категорій фізичних осіб, юридичних осіб, інтересів та цілісності держави. Окрім того, працівники поліції, що мають доступ до технічної, організаційної або іншої комерційної інформації, не повинні незаконно використовувати її у власних цілях та передавати її третім особам за умови, що ця інформація має комерційну цінність, тому що вона невідома третім особам і до неї немає вільного доступу інших осіб на законних підставах, а власник інформації вживає належних заходів для охорони її конфіденційності. Будь-яка конфіденційна інформація, розголошення якої в умовах воєнного стану може призвести до обізнаності противника щодо громадян, військовослужбовців, поліцейських та ін., може негативно вплинути на виконання завдань за призначенням [3].

Підвищена суспільна небезпека інформації з обмеженим доступом, що міститься в різних джерелах та базах даних Національної поліції України, полягає в тому, що з володіння держави втрачаються відомості, що мають конфіденційний характер, потрапляючи до іноземних спецслужб і будучи використаними проти інтересів України, можуть звести нанівець багаторічну працю державних органів, підприємств, установ та організацій зі створення новітніх технологій, видів озброєнь, розроблення планів оборони країни в особливий період тощо [4]. Необхідність захисту прав суб'єктів персональних даних в умовах дії правового режиму воєнного стану вкрай висока. Навіть в умовах бойових дій право на життя, право на повагу до гідності, право на свободу та особисту недоторканність, визначені в Конституції України, мають бути дотримані. Україна, яка поступово інтегрується до Європейського Союзу, має відповідне законодавство, спрямоване на створення якісної системи правового захисту персональних даних відповідно до стандартів Європейського Союзу [5].

24 лютого 2022 р. відбулося широкомасштабне вторгнення в Україну збройних сил Російської Федерації. За пропозицією Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до п. 20 ч. 1 ст. 106 Конституції України, Закону України «Про правовий

режим воєнного стану» [6], Президент України увів в Україні воєнний стан із 05 год. 30 хв. 24 лютого 2022 р. Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [7] було тимчасово (на період дії правового режиму воєнного стану) передбачено можливість обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина. Серед конституційних прав були й права, гарантовані ст. 34 Конституції України, а саме: вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб. Оскільки нині йдеться про інтереси національної безпеки, територіальної цілісності та громадського порядку, закономірним є обмеження саме цих прав.

Уведення воєнного стану значно вплинуло на організацію роботи всіх силових структур. Особливості організації діяльності поліції щодо роботи з конфіденційною інформацією в умовах воєнного стану визначено чинним законодавством, насамперед Законом України «Про правовий режим воєнного стану».

12.03.2022 р. набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану» [8]. На період дії воєнного стану органи Національної поліції України, як і інші суб'єкти, можуть уживати додаткові заходи: 1) розмішувати державні інформаційні ресурси та публічні електронні реєстри на хмарних ресурсах та/або у центрах обробки даних, розташованих за межами України, та реєструвати доменні імена у домені gov.ua для такого розміщення; 2) створювати додаткові резервні копії державних інформаційних ресурсів та публічних електронних реєстрів із дотриманням установлених для таких ресурсів вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності; 3) зберігати резервні копії державних інформаційних ресурсів та публічних електронних реєстрів у зашифрованому вигляді, зокрема за межами України, на хмарних ресурсах та/або окремих фізичних носіях, та/або в ізольованому сегменті центрів обробки даних із дотриманням установлених для таких ресурсів вимог щодо цілісності, конфіденційності та доступності.

Заборонено використання хмарних ресурсів та/або центрів обробки даних, розташованих на тимчасово окупованій території України, або тих, що належать державі, визнаній Верховною Радою України державою-агресором чи державою-окупантом, або належать державі чи суб'єктам, діяльність яких підпадає під дію Закону України «Про санкції» [9], щодо яких прийнято рішення про застосування санкцій в Україні та/або іншій державі та на територіях держав, що входять до митних та воєнних союзів із такими державами.

Будь-яка конфіденційна інформація, розголошення якої в умовах воєнного стану може призвести до обізнаності противника щодо громадян, військовослужбовців, поліцейських та інших складників сил оборони може негативно вплинути на хід виконання завдань за призначенням.

Із метою попередження випадків з оприлюднення інформації, зокрема і конфіденційної, Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому розповсюдженню інформації про направлення, переміщення міжнародної військової допомоги в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних сил України чи інших військових формувань України, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану» [10].

Конфіденційна інформація до правоохоронних органів може потрапити через волонтерів, які надають гуманітарну, консультаційну допомогу як громадянам, що опинилися у скрутному матеріальному становищі, так і вимушеним переселенцям.

Важливою умовою правомірної обробки персональних даних у період дії правового режиму воєнного стану є забезпечення громадянам належного рівня захисту їхніх прав, пов'язаних із персональними даними. В умовах бойових дій право на

життя, право на повагу до гідності, право на свободу та особисту недоторканність, визначені в Конституції України, мають бути дотримані. Україна, яка поступово інтегрується до Європейського Союзу, має відповідне законодавство, спрямоване на створення якісної системи правового захисту персональних даних відповідно до стандартів ЄС.

Перелік джерел посилання

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 01.09.2023).
2. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 01.09.2023).
3. Резнікова Г. Мовчання — золото: яка відповідальність передбачена за несанкціоноване розповсюдження інформації під час війни. Arzinger. 2022. URL: <https://mind.ua/openmind/20238650-movchanniazoloto-yaka-vidpovidalnist-peredbachena-zanesankcionovane-rozprovsvyudzhennya-informaciyi-pid> (дата звернення: 01.09.2023).
4. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text> (дата звернення: 01.09.2023).
5. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.09.2023).
6. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 01.09.2023).
7. Про введення воєнного стану в Україні : указ Президента України № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення: 01.09.2023).
8. Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану : пост. Кабміну України від 12.03.2022 р. № 263. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/263-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 01.09.2023).
9. Про санкції : Закон України від 14.08.2014 р. № 1644-VII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1644-18#Text>. (дата звернення: 01.09.2023).
10. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану : Закон України від 24.03.2022 р. № 2160-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2160-20#Text> (дата звернення: 01.09.2023)